

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת אחרי-קדושים תשע"ח עיה"ק צפת

כל אחד ואחד יש לו חלק מיוחד לו בתורה והמצוות לתקנו ותיקון העולם

- א -

נאמר בפרשת השבוע: וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמָתוּ (ויקרא טז, א). הנה ישנם כמה שיטות בחז"ל מה היה חטאם של נדב ואביהו שמחמת זה מתו (ראה זוה"ק ח"ג לג: עירובין סג. ויקרא רבה יב, א. מדרש תנחומא אחרי מות, ו. תרגום יונתן שמות כד, יא), ועכ"פ עיקר החטא הוא המפורש בתורה שהקריבו אש זרה, כנאמר (ויקרא י, א-ב): "ויקחו בני אהרן נדב ואביהווא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'", וצריך ביאור לפ"ז מה שאומרת כאן התורה שסיבת מיתתם היה "בקרבתם לפני ה'", דהיינו שנתקרב יותר מדאי ומחמת כן מתו.

עוד נאמר בפרשת השבוע: וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם (ויקרא יט א-ב). ופירש רש"י: "קדושים תהיו - הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה". והקשה אא"ז בסה"ק תולדות אדם (פרשת קדושים, דק"ל ד"ה וידבר) וזל"ק: "ויש להבין מה הוא הלשון אתה מוצא קדושה, הוי ליה למימר שם יהיה קדושה", עכל"ק.

- ב -

ויש לומר בביאור הדברים, דהנה אנו אומרים בתפילה (יוצר אור) שהקב"ה "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". והיינו שהקב"ה בורא את העולם בכל יום מחדש.

וכן אמר הבעל שם טוב הק' זיעוכ"י ביאור הפסוק (תהלים קיט, פט) "לעולם ה' דברך נצב בשמים", כמובא בסה"ק באר מים חיים (פרשת בראשית), וזל"ק: "נודע מה שאמר הבעל שם טוב זי"ע ועכ"י על פסוק לעולם ה' דברך נצב בשמים, כי הנה אומן בשר ודם העושה כלי, על דרך משל הצורף לוקח שברי חתיכות כסף ועושה מהם כלי, הנה וודאי בעת עשיית הכלי הניח בה חכמתו ופעולת מעשה ידיו, וכח הפועל בנפעל להיות הכלי נעשה על ידו, אבל אחר גמר פעולתו בעשיית הכלי על תכונתה, אין בה שום מחשבה ושום פעולה, כי הכלי נשאר על מעמדה בלתי השגחת האומן, כי הוא עשה את הכלי יש מיש, כלי נאה מחתיכת כסף, ועל כן אחר שנגמרה עשייתו אינה צריכה להאומן, כמו שעיקרה היה במציאות קודם שבאה ליד האומן, לא כן באומנתו יתברך שמו, כי הוא ברא כל העולמות יש מאין, וקודם הבריאה לא היה במציאות כלל שום נברא, ונמצא גם אחר בריאתו אם יסתלק חלילה השגחת הבורא מהם, אף על רגע כמימריה, היו כל העולמות כמו שהיו קודם בריאתו והיו לאפס ואין ממש, ועיקר חיותו וקיומן הוא בכח הראשון שהניח בוראינו ברוך הוא וברוך שמו בבריאתו, והמה אותיות התורה אשר בהם ברא את עולמו כמאמר חז"ל ע"ש, דרך משל במאמר יהי רקיע בתוך המים וגו', הנה באותיות הללו נתהווה הרקיע, ועד עתה באותיות הללו הם חיותו וקיומן של השמים ושמי

השמים, ואלמלי יצויר העדר שפע חיות האותיות משמים ברגע אחד, תיכף ומיד יחזרו לכמו שהיו לאין ואפס ממש, והיו כלא היו, וכמו כן בכל העולמות שלמעלה ושלמטה, וזהו שאמר הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים כלומר דברך אשר דיברת בבריאת השמים להיות אמר ויהי, עד הנה הוא נצב ועומד בשמים להיות על ידו קיום השמים, עד כאן דפח"ח", עכל"ק.

וכן הוא לגבי כל העשרה מאמרות שברא בהם הקב"ה את העולם. ואם ח"ו ירצה הקב"ה להחריב את העולם אינו צריך להשליך פצצת אטום או מימן, אלא אם מבטל את העשרה מאמרות ממילא חוזר העולם לתווה ובוהו ח"ו.

והקדוש ברוך הוא גם מקיים ומנהיג את העולם בהשגחה פרטית בכל עת ורגע, ולא כמו אומות העולם, וגם חלק מן המאמינים שהקב"ה שברא את העולם, אך טוענים שאחר שברא הקב"ה את העולם מסרו בידי הטבע באופן זה יש חורף וקיץ גשם ושלג וכדומה, וזה אינו נכון, אלא אנו מאמינים שהקב"ה מחיה את העולם ומשגיח עליו בהשגחה פרטית.

וכמו שכתב הרמב"ן בפירושו לתורה סוף פרשת בא (שמות יג, טז) באריכות, וכתב בתוה"ד: "שאינו לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד".

- ג -

והנה איתא בזוהר הקדוש (ח"א קלד.) שהקב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, והיינו שהקב"ה ברא את העולם באופן שקיום העולם הוא על ידי התורה הקדושה. ולפי המבואר לעיל שהקב"ה מהווה ומחיה את העולם בכל עת ובכל רגע, הרי שבכח התורה לחדש ולקיים את העולם.

וזה על ידי לימוד התורה וקיום המצוות של בני ישראל, וחידושי תורה שמחדשים כל אחד לפום חורפא דיליה. דהנה איתא בספה"ק בביאור התפלה (מקורה באבות פ"ב מ"כ) "ותן חלקנו בתורתך", שיש לכל אחד ואחד מישראל חלק מיוחד בתורתנו הקדושה שעליו לחדש ולהוציא לגילוי.

וביאור הענין הוא, דהנה איתא (תנחומא פנחס, י. וראה ברכות נח.) "כשם שאין פרצופותיהם שוין זה לזה כך אין דעתם שוין זה לזה". ויותר מזה איתא בתוספות ישנים יומא, ריש פרק שני שעירי (סב.) שהקשו על מה שאומרת שם המשנה שני שעירי יום הכפורים צריך שיהיו שוין במראה ובקומה, מהא דאיתא בירושלמי שאין אפילו שני חטין הדומות זו לזו.

ויסוד מוסד מאת אא"ז היהודי הקדוש זצוקללה"ה (ראה בספר היהודי הקדוש עה"ת, דקנ"ט) שכל אדם יש לו מצוות עשה אחת ומצוות לא תעשה אחת המיוחדים לו לפי שורש נשמתו, שעליהם הוא צריך להקפיד ביותר חוץ מקיום שאר התרי"ג מצוות, וזהו תיקונו שלמענו נשלח לעולם הזה, ואין מי שיכול לתקן זה במקומו, ואם לא יתקן זאת יצטרך לבוא שוב ושוב בגלגול עד שיתקן מצוות אלו השייכים במיוחד אליו.

והדרך לדעת איזה מצוות שייכים אליו באופן פרטי, שאותה מצוות עשה שהוא משתוקק ביותר לקיימה, סימן שמצוה זו היא השייכת אליו לשורש נשמתו, ועליה הוא צריך להקפיד ביותר. וכן לגבי מצוות לא תעשה הסימן הוא שאותו לא תעשה שיש לו תאוה במיוחד לאותו ענין, הוא הדבר שממנו הוא צריך להשמר ביותר.

וזה מה שמרומז במה שברא הקב"ה את בני האדם באופן שפרצופיהן שונות וכן דעותיהן שונות, וכל אדם הוא ברי' יחידה מיום שנברא העולם ועד עת קץ, והוא ג"כ מפאת יחודיותו שיש לו עבודת ה' באופן מיוחד שאחרים אינם יכולים לפעול.

וכמו ששייך ענין זה בקיום התורה והמצוות, כמו כן גם בלימוד התורה ישנו ענין זה שלכל אדם מישראל יש חלק בתורה השייך אליו בלבד, ורק הוא יכול להוציא מן ההעלם אל הגילוי על ידי חידושי תורה שמחדש. כמו דאיתא בשם אא"ז התולדות אדם זצוקללה"ה (בספר יד הים, מובא בליקוטים שבסו"ס תולדות אדם, דשס"ז ד"ה שמעתי מא"א), וזל"ק: "שמעתי מא"א ז"ל שסיפר לי ששמע מאדמו"ר זצוקללה"ה מאוסטראווע נ"ע זי"ע, שכאשר יבא ברעיוניו של כל אחד מישראל, יהא מי שהוא, חידושי תורה, מחוייב הוא לאמר דבר זה, ולחדש חידוש הלז בפיו שיצא מכח אל הפועל בזה העולם. ואמר בזה הלשון, אדם כזה שבוש הוא לאמר חידושי תורה שלא ילעגו עליו ילך אל הכותל ויציא דבריו בינו לבין הכותל. ואמר הטעם לזה, לפי שאין אחד

נוגע במה שמוכן לחבירו, ודברי תורה שצריכין לבא לזה העולם ע"י נשמה זו אי אפשר להשיג ולחדש זאת נשמה אחרת עד אשר יחדש בזה העולם על ידי אותו שצריך להתחדש על ידו, ואז בנקל לכל אדם לחדש זאת, עכל"ק.

וכן נפסק בשולחן ערוך הרב בעל התניא (תלמוד תורה א, ד), וזל"ק: "שאמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע וכו', כי כל מה שנשמתו יכולה להשיג ולידע מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה, ואי אפשר לה להתתקן ולהשתלם בצרור החיים את ה' במקורה אשר חוצבה משם בלתי ידיעה זו, ולכן אמרו חכמים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", עכל"ק.

ועל ידי חידושי תורה שכל אחד ואחד מחדש נברא העולם מחדש, כנ"ל דבאורייתא ברא קב"ה עלמא, וכדאייתא מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב צוקללה"ה (מנחם ציון, בהעלותך) וזל"ק: המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, פירוש כי התורה יש לה פירושים ופנים חדשים בכל שנה ושנה ובכל יום ויום, וזהו המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, היא התורה הקדושה שנקראת ראשית, כמו שדרשו חז"ל (בראשית רבה א, ו) בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית, והשי"ת המחדש אותה בכל יום בפנים חדשות מפירושים אחרים, עכל"ק. והיינו מפירושים חדשים שמגלה השי"ת בכל עת, והוא ג"כ ממה שמחדשים כל אחד ואחד מבני ישראל.

ועוד כתב שם (פרשת מטות מסעי): "הנה התורה הקדושה היא נצחית בכל זמן ובכל יום ובכל שעה וכו', כי כתיב המחדש בטובו בכל יום, שהשי"ת מחדש הבריאה בכל יום, ובמה מחדש אותה, היינו על ידי עסק התורה הקדושה, כי באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא, וא"כ מוכח שגם התורה יש לה התחדשות בכל יום", עכל"ק.

ועל פי יסוד זה מבאר המהר"ל מפראג (נתיבות עולם, נתיב התורה פ"ז) את הברכה שאנו מברכים (ברכת התורה) "נותן התורה", כי הקב"ה נותן את התורה בכל יום מחדש, וזל"ק: "ותחלת הברכה אשר בחר בנו מכל העמים, כלומר כי נתן תורה על הר סיני לישראל, וסיום הברכה נותן התורה, ולא נתן כמו שהתחיל, כי בכל יום הקדוש ברוך הוא נותן תורה לישראל, דאם לא כן חס ושלוש נשתכחה התורה מישראל, כי נותן התורה שם התאר, ור"ל שאף בכל יום ובכל עת נותן התורה, ואם לא כן היה חס ושלוש נשתכחה תורה מישראל, ודבר זה מבואר לידועים", עכל"ק.

וכבר אמרו חז"ל על הפסוק (דברים ו, ו. וברש"י שם) והיו הדברים אשר אנכי מצוך היום על לבבך וגו': "לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה". והוא, שהקב"ה באמת מחדש בכל יום התורה, ועי"ז אין היא ח"ו בעיניך כדיוטגמא ישנה אלא כחדשה.

העולה מדברינו, שהתורה מתחדשת בכל יום על ידי חידושי תורה שכל אחד ואחד מחדש, ומכח זה יש גם חידוש וקיום לעולם, וכל אחד ואחד יש לו חלק מיוחד בתורה שרק הוא יכול לחדש. ועי"ז שהקב"ה נותן בכל עת את התורה"ק שנאמר בה "קול גדול ולא יסף" (דברים ה, כט), עי"ז יש תיקון העולם, וחידוש מעשה בראשית ותיקונו בכל יום כמו שנתבאר בעה"ת.

וזה הפירוש במה שאמרו חז"ל במסכת סנהדרין (לז): "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ואם הוא חייב לומר זאת הרי שבאמת בשבילו נברא העולם, שהרי הקב"ה ברא את העולם באופן של בני ישראל להשלימו יחד עם השי"ת שמשלימו בכל יום כמו שנתבאר. וכמו שנאמר בראשית הבריאה (בראשית ב, ג) "אשר ברא אלקים לעשות" (בלשון עתיד), שנתן הקב"ה לבני ישראל חלק בבנין ותיקון העולם לעשותו ולתקנו בכל עת. וכל אחד ואחד מבני ישראל יש לו תפקיד מיוחד בעבודת השי"ת המיוחדת שלו, וסיבה למה בא לעולם הזה להשלים חלקו.

וכתב אא"ז בסה"ק תולדות אדם שמה שהצדיקים יכולים לבטל גזירות רעות, אין הכוונה כפשוטו שהם מבטלים גזירות השי"ת, אלא שבחידושי תורה שהם מחדשים הם בוראים שמים וארץ חדשים, ושם לא נגזרה הגזירה.

ושוב ראיתי הדברים מבוארים בסה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת בא ד"ה או יאמר החודש, הראשון), ושם מבואר עוד יותר, שלא רק בני ישראל מחדשים חלקם במעשי שמים וארץ על ידי חידושי תורה, אלא שמה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית הוא ביחד עם בני ישראל על ידי החידושי תורה שמתחדשים בכל יום.

וזל"ק: "ידוע שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וכו', כי כמו שהתחלת הבריאה היתה על ידי התורה, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב קסא). קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא, כך התחדשות הבריאה של מעשה בראשית הוא גם כן על ידי התחדשות התורה שישראל מחדשין בכל יום חדושי תורה, וכמו ששמעתי מאא"ז זללה"ה שספר הזוהר יש לו בכל יום פירוש אחר. ועל דרך דאיתא בגמרא (הקדמת הזוהר ה.) על ואשים דברי בפ"ך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה (ישעיה נא, טז) אל תקרא עמי אלא עמי בחיריק, דהיינו בשותפות, מה אנא במילולא עבידנא שמיא וארעא אף אתה כן, וזהו ואשים דברי בפ"ך לנטוע שמים וליסוד ארץ, היינו מהחידוש שמחדשין ישראל בתורת אמת מחדשין בריאת שמים וארץ החדשים", עכל"ק.

הרי מבואר בדברי קדשו שכמו שבעת בריאת העולם ומלואו היה הבריאה על ידי התוה"ק, כמו כן הקב"ה מחדש בכל יום את מעשה בראשית "ביחד" עם בני ישראל על ידי החידושי תורה שבני ישראל מחדשים, דהקב"ה מחדש בכל יום חידו"ת חדשים, מה שנתגלה יל ידי בני ישראל, ובהם הקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית.

וכתב עוד שם בהמשך הדברים, וזל"ק: "וכל דברים המתחדשים בעולם הכל הוא על ידי התחדשות התורה שישראל מחדשים בהסתכלותם בה, וכפי ענין התחדשותם בתורה כך נתחדש בעולם. כמו ששמעתי בשם אחי הרב הקדוש המפורסם מו"ה ברוך נרו יאיר, שאמר לצרף סיום התורה בהתחלתה לעיני כל ישראל בראשית, פירוש לפי עיני ישראל שמסתכלים בתורה כפי הסתכלותם בתורה כך הוא ענין חידוש מעשה בראשית שנתחדש בכל יום עד כאן", עכל"ק.

הרי מבואר עוד בדברי קדשו שלא רק שבחידושי תורה של בני ישראל מתחדשים מעשי בראשית, אלא גם כל החידושים ודברים חדשים במתחדשים בעולם הוא על ידי חידושי תורה של בני ישראל.

וכבר כתב בזה אא"ז היהודי הקדוש זיעוכ"י שישנם ב' בחינות בחידושי תורה של בני ישראל יש חידושי תורה שמתחדשים על ידיהם השמים והארץ, ויש חידושי תורה שהם בוראים ומחדשים מכוונות ודברים חדשים. כמובא בספר נפלאות היהודי (אות יט. מובא בספר היהודי הקדוש עה"ת דף קסו) וזל"ק: "שח לי זקן אחד תלמיד חכם ר' עובדי' שמו, אשר שמע מפיה קדוש היהודי זי"ע, שבאם איש הישראלי מחדש חידושים בתורה ביראת ה', כתוב בזוהר הקדוש שנעשה מזה שמים חדשים. אולם מי שמחדש חידושים מעורבין בגיאות ושאר מידות רעות לא טהורות, אז נעשו רקיע שוא, אולם השכל הרוחני שבהם משוטטים והולכים לענגלאנד (אנגליה, שבזמנים ההם היו מייצרים שם המכוונות החדשות), ומשכל הזה נתהווה מכוונות נפלאות. ואמר אז על ספר אחד מגדול בזמנו: שמהחידושים של הספר הזה יתהווה מאשין נפלא בענגלאנד", עכ"ל.

ורק לבני ישראל יש כח לפעול בשמים, כמו שנאמר (תהלים סח, לה) "תנו עוז לאלקים", וכמ"ש בסה"ק קדושת לוי (פרשת קדושים ד"ה קדושים) על המדרש (ויקרא רבה כד, ט) קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה', קדושת למעלה מקדושתכם, וביאר וזל"ק: "דהיינו מחמת רוב קדושתכם אזי נתקדש שמי ביותר, וזהו קדושת למעלה, דהיינו שנתקדש שמי מחמת קדושתכם", עכל"ק. והיינו שהקדושה בשמים הוא ממה שבני ישראל מוסיפים קדושה בשמים [ובודאי אין צריך לומר בארץ]. וכח זה ניתן רק לבני ישראל, ואפילו גר תושב שמחוייב במעט מצוות אין השפעתו בשמים ובארץ, כמ"ש אא"ז בסה"ק דברי בינה.

- ד -

וגדולה מזו היא חשיבות המחדש חידושי תורה בשבת קודש, כמ"ש אא"ז בסה"ק תולדות אדם (פרשת נח, דף ה) וזל"ק: "והכל מודים שבשבת ניתנה תורה (שבת פו:), כי עיקר שבת היא תורה, לזה כתיב בספרים שכל איש ואיש צריך לחדש בשבת חידושי תורה, כמו שכתוב בתנא דבי אליהו (רבה, פ"א) שבת יעשה כולו תורה", עכל"ק.

וכ"כ אא"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת ויחי, דשע"ה ד"ה נחזור) וזל"ק: "וזהו הענין המובא בספרים הקדושים שבשבת מחוייב האדם לחדש איזה חידוש בתורה, ובפרט בעת הסעודה, כמ"ש האריז"ל לעטר פתורא ברזא יקירא וכו', כי אז יורד השפע משורש הדעת העליון על האיש הישראלי שיוכל לגבר חילים בתורה הקדושה. יכפי מה שהאדם קידש עצמו בימי החול בהכנה דרבה בטהרת הזי"ן המדות, כן הוא יתברך מפליא לעשות עמו חסד, להאיר עיני שכלו להבין ולדעת סתרי התורה הקדושה, וזוכה לחדש חידושי דאורייתא ולעטרה בעטרת תפארת", עכל"ק.

וכן נפסק להלכה במשנה ברורה (סימן רצ סק"ג): "כתבו הספרים בשם הזוהר שמצוה על האדם לחדש חידושי תורה בשבת, ומי שאינו בר הכי לחדש ילמוד דברים שלא למד עד הנה".

וביאור הדברים מה שיש חיוב מיוחד לחדש חידושי תורה בפרט בשבת קודש הוא, דהנה איתא בזוהר הקדוש (ח"ב סג): "דהא כל שיתא יומין מתברכאן מיומא שביעאה", כי חיות כל ימות השבוע נובע מהשפעה של השבת. וכמו שכתב בספר אור החיים הק' (בראשית ב, ג) שה' ברא את העולם שיעמוד ששה ימים, וכל יום שבת מתחדש העולם ונותן כח לקיום העולם עוד ששה ימים, וזל"ק: בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו, גם ידוע ליודעי אמת, ונתחכם ה' וברא יום אחד הוא יודע לה', ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששה ימים, וכן על זה הדרך, וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו וצריך ה' להכינו פעם ב', ובאמצעות שבת העולם עומד, והוא אומר "כי בו" פירוש באמצעות יום זה, "שבת מכל מלאכתו" ופירש מה היא המלאכה היא הבריאה עצמה, כי לא מהתיקון שהוא המעשה לבד שבת אלא גם מהבריאה, עכל"ק.

ולפי דרכינו למדנו שחידושי תורה שמחדש אדם בשבת הם נותנים כח לבריאת וקיום העולם מחדשו, כמבואר לעיל סיום הפסוק "אשר ברא אלקים לעשות", דהיינו שאף שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם, מ"מ השאיר לבני אדם מקום "לעשות", שיהיו שותפים להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, על ידי לימוד התורה וחידושי תורה שמחדשים, ובפרט בשבת קודש, ועל ידי זה יהיה חיות וקיום לעולם.

- ה -

ועל פי המבואר לעיל שכל אדם מישראל יש לו חלק מיוחד בקיום המצוות ובלימוד התורה, והשלמת נפשו בחלקי התורה השייכים אליו הם המביאים אותו אל תיקונו ולחלקו בעולם הבא, כתב אא"ז בסה"ק תולדות אדם (פרשת אחרי, דקכ"ז ד"ה וזהו פירוש), וזל"ק: וזהו פירוש המשנה (סנהדרין פ"י מ"א) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר ועמך כולם צדיקים וגו'. וקשה היה לו לומר בעולם הבא. אך הנה כל אדם הנברא בעולם יש לו לתקן מדה אחרת, כי לכך נברא, כמאמר הכתוב (תהלים עח, ס) אהל שכן באדם, כי כל איש הישראלי צריך לעשות עצמו כלי להשראת השכינה, ומאדם הראשון עד ימות המשיח יש לכל איש ישראל לתקן מדה אחרת, כי יש שישם ריבוא אותיות להתורה וכנגדם יש ששים ריבוא נשמות ישראל, וכל נשמה יש לה אחיזה באות שבתורה... וזה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהיינו כל איש ישראל יש לו חלק ומידה שצריך לעבוד אותה כנ"ל, לבוא על ידי זה לעולם הבא, עכל"ק.

והוסיף שם שדבר זה תלוי ביגיעה רבה, וזל"ק: וזה אי אפשר כי אם על ידי יגיעה רבה, כדמיון האבן טובה המונחת בעומק העפר, שאין אדם יכול להשיגו כי אם על ידי יגיעה רבה. וכדמיון האבן הטוב, אף על פי שהוא מלוכלך על פניו ובעצם הוא אבן טוב, כך בכל איש ישראל, בעצם הוא גנוז וטמיר בקרבו המדה טובה הנמשכת לו מנשמתו האחוזה באות התורה, אולם אין יכול לעורר אותה, כי אם על ידי יגיעה רבה, עכל"ק.

אמנם אין דורשין מאדם אלא לעשות את מה שהוא מסוגל לעשות, ואז הקדוש ברוך הוא נותן לו במתנה יותר ויותר, הרבה מעבר ליגיעתו, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה ג.) "יגעתי ומצאתי תאמין", וקשה שזה הוי תרתי דסתרי, שאם השיג אדם דבר על ידי יגיעה, אין זה מציאה הבאה בהיסח הדעת, ומה שייך לומר "יגעתי ומצאתי". אלא מובא בספה"ק (בספרי רבי צדוק הכהן מלובלין ובשפת אמת פעמים רבות בשם החידושי הרי"מ) שהפירוש הוא שאחר שיגע אדם כפי כוחו נותנים לו במתנה דברים נוספים יותר ממה שיגע.

ובנתיב הדברים ביאר אא"ז בסה"ק תולדות אדם (פרשת קדושים, דק"ל ד"ה וזה) השאלה שפתחנו בה מהו בכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, ולא נאמר יש שם קדושה, וזל"ק: "וזה שרומז רש"י ז"ל כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדושה, היינו כי גדר ערוה נכלל עם משמר גוף ונפש, שלא יצא השפעות הגוף והנפש לחיצונים, שהוא בכלל גדר ערוה. וגם ענין גדר ערוה לשמור את עצמו משום פניות וצורך עצמו בשום דבר, גם זה נקרא גדר ערוה. אתה מוצא קדושה, היינו כי הענין הקדושה אינו מחמת כח האדם, רק מכח השם יתברך, כי האדם אינו יכול לבוא לידי קדושה מצד עצמו, רק אם מהלך בדרך התורה ממילא בא לו הקדושה בהיסח הדעת וממקום נעלם, כמו מציאה שבאה לאדם בהיסח הדעת (סנהדרין צז). ואם האדם הולך בדרך התורה, ממילא משפיע לו השם יתברך כל טוב, עכל"ק.

ומוסיף בזה לפרש התפילה ותן חלקינו בתורתך, וזל"ק: "וזהו הפירוש (בתפלת שבת) שבעינו מטובך ותן חלקינו בתורתך, דהיינו אם האדם הולך בדרך התורה, אז השם יתברך משביעו בכל טוב, ולפי גדר כח נפשו כך

הוא נמשך לו הקדושה, יש מי שנפשו בגדלות ואינו צריך ליגיעות גדולות ועבודה כל כך למצוא הקדושה, ויש מי שנפשו בקטנות וצריך עבודה יתירה למצוא כח הקדושה, ואם האדם משמר נפשו וגופו בגדר הקדושה ממילא מוצא הקדושה. וזהו אתה מוצא קדושה, היינו לא מכח האדם, רק כמו מציאה שבא בהיסח הדעת, כי השם יתברך משפיע לו קדושה", עכל"ק.

היוצא מנתיב הדברים שבין בענין לימוד התורה"ק וקיום המצוות, ובין בענין קדושה שעל ידה מתקרבים להשי"ת, השי"ת הוא נותן הכל ברוחניות וגשמיות, וכן להגיע לתכלית האמת הוא רק על ידי זה שהקב"ה משפיע, ולא על ידי כוחי ועוצם ידי, שזה שייך גם בעבודת השי"ת.

ודבר זה מבואר בדברי חכמינו במסכת יומא (לח.): "מכאן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך ישיבוך ומשלך יתנו לך, אין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא".

וראה מה שכתב בזה א"ז הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא זצוקללה"ה, מובא בסה"ק תולדות אדם (דף שצ"ט טו"א ד"ה וידוע) וזל"ק: "וידוע הוא דיש בקרב אחינו בני ישראל מבחינות שונות. יש שהם בהמה המה להם (קהלת ג יח), שאין להם השכל הרחב, שהם פשוטי העם, ומחויבים לעמול כפי כוחם ושכלם. ויש שהם בני דעה קצת, ויש להם קצת שכל יותר, מחויבים לעבוד בכל עוז כחם, ולעמול בעבודתו יתברך כפי יתרון שכלם שחנן אותם השם יתברך, ואז יתראה להם שאחר כל הפעולות בלתי אפשרי להגיע לתכלית המבוקש כי אם בעזרת השם יתברך מה שחונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, ואז ישבר לבו בקרבו לעולמי עולמים כנ"ל. ויש שלבם רחב, ויש להם גודל השכל, והם במעלת החכמה יותר מכל אדם, מחויב לשער בעצמו על מה עשה ה' ככה לתת לי שכל הגדול הזה, בוודאי לא על חנם הוא, כי אם שאיגע ואעמול בתורתו ובעבודתו בכל עוז כוחי, וכפי שכלי הרחב, ככה אעמיק להשכיל ולהתבונן בתורתו ועבודתו יתברך. ואחר כל אלה יראה שאין ביכולת האדם לבוא אל התכלית כי אם ברחמי הבורא יתברך, כשירחם על האדם להביאו אל האמת ולתכלית העבודה, אז יושבר לב האדם ויהיה לו לב נשבר עד עולמי עד, להיות כלי ראוי ומוכן להשראת אלקותו יתברך, כאמור (ישעיה נז, טו) אשכון את דכא, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, (תהלים נא, יט). אבל כשהאדם לא יעבוד וישתמש בשכלו לעבודתו יתברך, אז יראה לו בעיניו שהוא חכם, ויבוא מזה להתנשאות וגדלות, ויהיה טפש יותר מכל הטפשים והפתאים שבעולם, כמאמר החכם (משלי כו, יב) ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו", עכל"ק.

- 1 -

ולפי הנתבאר צריך שידע האדם כי לא מכוחו הוא השגת הקדושה וכל מה שיש לו ברוחניות וגשמיות, אלא מידי הקב"ה, ואין נדרש ממנו אלא לקיים את מה שנדרש ממנו לפי כוחו, וגם כן לא יעלה האדם למעלה ממדריגתו, כי יפול הנופל ממנו, וגם לא ישאף ויתאוה להשגת מדריגות, אלא יעשה כל מעשיו לשם שמים לעשות נחת רוח לבורא יתברך, והשי"ת ישפיע עליו השפעות קדושות בתורת מציאה לפי ערך יגיעתו.

וזה היה חטאם של בני אהרן, שאחר שראו מעלת הקטרת הקטורת, שהכהן גדול נכנס לפני ולפנים, המקום המקודש ביותר, ביום הכפורים שהוא היום המקודש ביותר ומקטיר קטורת, וזו העבודה החשובה ביותר, לכן השתוקקו גם כן להתקרב לפני ה' ולעבוד עבודה זו. ורצו להיות בדרגתם של משה ואהרן, ואמרו אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור (סנהדרין נב:). אך השי"ת לא צוה אותם, ואין לו לאדם אלא לעשות מה שנצטוו במטרה לעשות נחת רוח להשי"ת, ולא לעלות יותר ממדריגתו, ועל כן מתו.

ובזה מבואר סתירת הפסוקים שפתחנו בה, שבמקום אחד נאמר שמתו כי הקריבו אש זרה בהקטרת הקטורת, ובפרשתינו נאמר שסיבת מיתתם היה שנתקרב לפני ה', ובאמת הא והא חדא מילתא היא, שהשתוקקו להקטיר קטורת אש זרה אשר לא צוה אותם, בכדי להתקרב לפני ה', אך נענשו מפני שלא נצטוו על כך, ועלו למעלה ממדריגתם.

והוא מה שכתוב בטור (או"ח סימן קכה) וז"ל: "ונוהגין בני ספרד ליתן עיניהם למטה בשעה שאומרים קק"ק, ובני אשכנז וצרפת נותנין עיניהן למעלה ונושאים גופן כלפי מעלה. וסמך למנהגם מספר היכלות, ברוכים אתם לה' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישין ואומרים קק"ק, ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואים למרום לבית תפלתם ונושאים עצמם למעלה, כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם", עכל"ק. והוא הנאה הכי גדולה של הקב"ה.

והיינו שמתסכלים כלפי מעלה להשי"ת שישפיע עליהם ברוחניות וגשמיות, ומכירים שכל השפעה המגיעה לאדם היא מן השמים, ולא כוחי ועוצם ידי, אפילו ברוחניות ועבודת השי"ת, ושמים בחלקם, ואז היא הנאה גדולה להשי"ת, משום שיכול להשפיע לבני ישראל בדרגה הזאת שיודעים שהכל מהשי"ת ולא ממעשה ידיהם.

שהרי רצון השי"ת להשפיע הוא גדול מאוד, כידוע הכלל (פסחים קיב). יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק, וכמ"ש א"ז בסה"ק **תולדות אדם** (דשס"ו טו"א) וזל"ק: "ונודע מאמר חכמינו ז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק, ודבר זה הוא בכל משפיע ומקבל, אולם זהו רק אם המקבל מתעורר עצמו לקבל, אז מעורר רצון ממשפיע להניק לו משוב השפעתו, כנודע מבחינת מ"נ ומ"ד (מ"ן נוקבין ומ"ן דכרין), מה שאין כן שאם אין המקבל מתעורר לקבל", עכל"ק.

הרי שצריך רצון אמיתי לקבל מהשי"ת לשם שמים, ולא מפאת גאווה ח"ו, וכן צריך שיהיו לו הכלים לקבל השפעה רוחנית. כי באם אין לבני אדם כלים לקבל השפעה רוחנית, עוד יכול לקלקל אותם כמ"ש א"ז בסה"ק **תולדות אדם** (דשס"ד טו"א בד"ה בברכות) וזל"ק: "נודע כי אם השפע הקדושה באה על אדם שאיננו ראוי לקבלה, הן מצד עצמו, או מצד חסרון הכנתו שלא הכין את עצמו לקראת השלימות ההוא, אזי לא די שלא ישלימו, אלא אדרבא השפע ההוא יגרום לו העדר או קלקול, עכל"ק.

ולפי הדברים שנתבארו שהכל נותן השי"ת, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ואין שום דבר מפאת מעשי ועבודת בני ישראל, יש ללמוד מכאן הלכה למעשה, לפי מה שכתב הרמב"ם (תשובה פ"ה ה"ב): "אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומות העולם ורוב גולמי בני ישראל שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר כן, **אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו וכו'**", עכ"ל. הרי שכל אדם יכול להתקרב סמוך למדרגת משה רבינו ע"ה, שהוא שיא המדרגה שילוד אשה הגיע אליה. והיינו מפני שהשי"ת הוא הנותן, ואינו מפאת כשרונותיו וכוחותיו המיוחדים של האדם.

וכן כתב בסה"ק **נועם אלימלך** (פרשת קדושים ד"ה דבר) בענין קדושים תהיו, וזל"ק: דבר אל כל עדת בני ישראל. נראה לפרש דהנה הצדיקים הגמורים נקראים ישראל, והצדיקים שאינם גמורים נקראים בני ישראל, וצוה השם יתברך דבר אל כל בני ישראל, פירוש שכולן שוין לטובה למדרגה הזאת קדושים תהיו שהיא מדרגה גדולה, עכל"ק. ועוד כתב (שם ד"ה וזהו דבר) וזל"ק: "וזהו דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים, פירוש זהו דבר השווה לכל נפש להתקדש בקדושת הבורא יתברך שמו, כי קדוש אני כו', ואתם חלקי ממעל, וראויה הוא לכל עדת בני ישראל שקדושים יהיו", עכל"ק.

הרי לפנינו חיזוק גדול שכל אדם יכול להתקדש ולהיות קדוש, שעשיה את אשר מוטל עליו לעשות, וכוונתו יהיה לעשות נחת רוח להשי"ת, ולא בשביל השגת מדרגות, וכשיעשה כן ממילא יאכל פירות עבודתו גם בעולם הזה וישיג מעלות רמות. והוא משום שאחר כל היגיעה ניתנת הקדושה על ידי השי"ת בבחינת מציאה, ודוק.

ואל יחשוב אדם שאם הייתי בעל כשרונות מבורכים, או אם הייתי בן של קדושים, היה שייך שאתקדש, אך כיון שנולדתי במשפחה פשוטה, וגם אין לי כשרונות גדולים, ממילא לא אצליח להגיע למדרגות גבוהות, ואם כן מה לי להתאמץ כלל. אך לפי מה שנתבאר מחשבה זו אינה נכונה כלל, וכבר ראינו צדיקים גדולים שנולדו במשפחות פשוטות, כגון הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זצוקללה"ה, וכן הרה"ק רבי ישעיה קרעסטירר זצוקללה"ה, והיינו כמו שנתבאר שכאשר אדם עושה את המוטל עליו לעשות נח"ר להשי"ת, השי"ת מעלהו מעלות רמות.

וכן הוא גם בענין לימוד התורה, כמו שרואים שבמשך הדורות היו הרבה מגדולי ישראל שלא היו להם כשרונות כ"כ גדולים, אלא היו בינוניים, ובכל זאת היו גדולים בתורה, כי השי"ת נתן להם במתנה, אחרי שהם התאמצו לעשות כפי מה שידם משגת.

יעזור השי"ת שנזכה לעשות נחת רוח להשי"ת ולביאת גואל צדק בב"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com